

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve
Egész évre 6 ft — kr
Fél évre 3 ft — kr
Negyedévre 1 ft 50 kr

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Bélyegdíj 30 kr.

Nyilttár sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

CIRNER és LINGNER
Főter 38. szám alatt,
hova úgy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem
vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Vajudas.

— Pártpolitikai reflexiók. —

Budapest, május 21.

Mi tagadás benne: vajudik a pártélet az egész vonalon. A választások sokat idézett előszele kit-kit cselekvésre készlet.

A néppárt sajtóban és élőszóval tovább izgat és mind serényebben kaczerkodik a nemzetiségekkel. Ugron Gábor — persze csupán „szövetségest keresve”, mint legújabbán hirdetgeti — a nemzetközi, hazatlan szocializmus karjaiba vetette magát és már is véres eredményeket sikerült produkálnia, éppen az ezredév egyházi ünnepe napján. Kossuth-Eötvösökkel e fölött újból hevesen összeveszett, az összes többi ellenzéki pártok pedig szintén magára hagyták ebben a kétségbeesett akcióban.

Et nunc ad fortissimum. A nemzeti párt körül ujjában ismét a fuzió eszméje kezd kísérteni. A párt lapjai tisztán magánjellegű okoknak tulajdonítják Apponyi gróf és Horánszky Nándor abbeli elhatározását, hogy nem vesznek részt a delegációban. A közvélemény pedig — érte alatta nemcsak éppen a hivatásos pletykázókat —

egyre szövi a kombinációkat Apponyi és legkiválóbb hívének e visszavonulása fölött.

Ha el is hisszük, hogy a nemzeti párt vezérét tisztán édes atyja betegsége készítette egy időre távol maradni a politikai nagyobb munkától, mindenesetre feltűnő, hogy a nemes gróf már huzamosabban tartózkodik a hevesebb küzdelmektől. Oly jelenség ez, melyet a millenniumi isten-béke vágya csak részben képes megmagyarázni. Apponyi gróf csak nem régen, a jászberényi ünnepen, nagyon is aktív hangon beszélt; lemondásnak nyoma se volt a szónoklatban.

Hátra van tehát az a föltevés, hogy a vezér, „pénzügyminiszterével” együtt, csak rövid időre óhajt visszavonulni a politikai harcztérről, hogy a fuziónak utját ne állja. És csakugyan legtöbben, akik általában magyarázzák, ily módon magyarázzák Apponyi tartózkodását.

Kérdés már most, vajjon ez a fuzió — ha ugyan ezélba vették — Apponyi-val és Apponyi által nem volna-e sokkal hathatósabban és sokkal korrektebbül létesíthető, mint Apponyi nélkül? A fuzió eszméit illetőleg a szabadelvűpárti hangadó körök nézetei, amióta

az eszme általában fölmerült, bizonyára mitsem változtak. Most is mindenesetre szívesen látnák, ha Apponyi gróf, ahelyett, hogy a merev négáció talaján mindjobban tompítja tehetségeit, az alkotómunka mezejére vinné azokat, — föltéve persze, hogy ezért az elvtagadás árát nem szabja a többségnek.

Ezeket előrebocsátván, nem habozunk konstatálni azt, amit itt, a központon, a nemzeti párt minden egyes tagja maga legjobban érez: A párt végső bomlásnak indul kifelé, befelé egyaránt és már csak tisztán a vezér egyéni tekintélye tartja össze — a választások idejéig. A nemzeti aspirációk hova-tovább teljesen elvesztették vonzó erejüket a közvéleményre, amióta még a vak is láthatja, hogy a szabadelvűpárt és kormánya sem röst az örvendetesnél örvendetesebb vívmányok előkészítése és — elérése körül. Így már az egyházpolitikai küzdelmek ideje óta a párt egyre jobban széjjel huz: hol a néppárt, hol Ugronék, hol a szabadelvűpárt felé. Az új választások — emberi számítás szerint — bizonyára oly csorbát fognak ejteni Apponyi gróf táborán, hogy nem esudálhatjuk, ha annak komoly és legtehetségesebb elemei a szabadelvű-

TÁRCZA.

Beszéd az ifjúsághoz

Magyarország ezeréves fennállásának ünneplése alkalmából 1896. május 9.

Tartotta: Fogarasi Albert főgimnáziumi tanár.
(Vége.)

Egyszer aztán fölajdult a vérig sértett, megalázott nemzet. Elbusult lelkének fájdalma kitört és szabadtót kért a magyarok istenétől.

A szabadtót megjelent. Te valál az, dicső Rákóczi Ferencz!

Miként nyilallott át a nemzet szívére a „Recrudescunt...” hős fájdalomtól megszentelt szözata, mint verettek diadalmas csatákon „szabadságért, hazáért” a honnak igaz gyermekei?! mindnyájan tudjuk.

A mi szívünket oly közelről érinti a fájó emlékezet!

A te polgáraid vére is kiömlött a szent ügy oltárára, nemes város! a te elődeid is ott vannak a dicső vértanúk közt, nemes ifjúság!

Ott pihennek ők ama szent hantok alatt. Az ezeredik év számukra is meghozta a hála és kegyelet méltó áldozatát.

A szabadságharcz elbukott, de a nemzeti ügy meg volt mentve. Az osztrák kormány

is kezdte megérteni, hogy a magyar elbukhatik, juthat a végveszély szélére, de meg nem hal s még hamvaiból is képes új életre kelni, mint azt Sajó-tól és Mohácstól kezdve amyszor megmutatta. Hozzá járult ehhez az új uralkodó I. József nemes szíve, ki maga kereste a sokat szenvedett, de meg nem tört nemzettel a kibékülést. Meg is történt az a híres szathmári békekötésben. Ennek értelmében: 1. Az országnak és vallásoknak minden szabadsága fennmarad. 2. Minden hűségre tőrt teljes kegyelmet kap és sem személyében, sem javai-ban bántódása nem lesz.

Hanem Rákóczi, Bercsényi és sok társa inkább földönfutókká lettek, semhogy a kínált kegyelmet elfogadják. Ott a tenger partján, Rodostóban halt meg a sokat csalódott nemes fejedelem, kinél önfeláldozóbb, igazabb szabadsághóst nem ismer történetünk.* Bucsuzó éneküket, amikor sirva csókolgatták meg az édes haza földjét, melyért mindent feláldoztak, szájról-szájra adta a nép:

Őszi harmat után
Nagy hegyeknek ormán
Fujdogál a téli szél;
Zöld erdő árnyékát,
Piros eszímam nyomát
Hóval lepi be a tél.

* Varga: Magyarorsz. tört. 775.

És mit zug a fülünkbe? mivel rázza meg egész valónkat az a dalba foglalt hősköltemény, a szabadságszerzetnek, a honfibanatnak ez az Apotheosise: a Rákóczi-induló?

Sok történt még ezután, ami a magyaroknak örömet, dicsőséget, de bánatot és fájdalmat is hozott elegendet.

A legörvendetesebb, legüdvösebb dolog volt az, hogy végre, annyi század mulva: király és nemzet ismét érteni kezdték egymást. Ennek első eredménye volt a „Pragmatika Szankció”, mely a Habsburgok férfi-ágának kihaltával a leányágra is kiterjesztette az örökösödést, de II. ezikkében kimondta, hogy: Magyarország független, csakis saját törvényei szerint kormányozható ország és alkotmányának, szabadságának megtartására minden király koronázáskor megesküdni tartozik.

Ott van történelmünk egyik legszebb, legmagasztosabb jelenete, amikor a hét ellenségtől megtámadott királyné a pozsonyi országgyűlésen hű magyar népehez folyamodik segítségért; és a nemzet mint egy ember kiáltja: (Vitam et sanguinem pro rege nostra Maria Teresia!) Életünket és vértünket ami királynőnkert. Hogyis ne? Mikor maga a királynő, udvari népe, s egész kör-

párttal keresik az érintkezést, hogy egy szép napon magukra ne maradjanak.

Akárhogy is fogjuk föl, ezek szerint, Apponyi gróf visszavonulásának motívumait, a pártok vajdaságának ez is néhány jelentős és nem éppen sajnós szimpotomát tolta az aktualitás előterébe.

Báffy báró kormányának nem utolsó sikerei közé lesz sorozható, ha alatta más, egészségesebb alapot nyernek a pártviszonyok. És ez egészségesebb viszonyok keretében a nemzeti párt gyökeres átalakulása, vagy mondjuk: természetes beolváztása is illesztendő, melyre, ha a közfelfogás nem csalódik, Apponyi távolmaradása a delegációtól adta meg az első közvetlen impulzust.

Vederemo . . .

Ünnepi beszéd.

Alsófehér vármegye közönségének hazánk ezeréves fennállásának örömnempe alkalmából N.-Egyeden. 1896. évi május hó 12-én tartott diszközgyűlésen elmondotta:

TÖRÖK BERTALAN, m. főjegyző.

(Vége.)

Most következtek Erdély igazi gyásznapjai. Mihály vajda Rudolf császár nevében foglalta az országot, mit oly módon értelmezett, hogy lefoglalta Báthori Zsigmond kincstárát, bojárainak az elesett nemesek jószágait kiosztá, magyar zsoldosait a Barcaságra, ráczeit Déva vidékére, oláhait a megyékre küldte zsákmányolni, s midőn Básta a császár nevében át akarta venni az országot, kitűnt, hogy ezt Mihály vajda a maga számára kívánta megtartani. A hazafias párt, melynek vezére Csaki István volt, látván a vajda borzasztó pusztítását, feltamadott s Bástát hívta segítségül s a két sereg Miriszlónál 1600 szeptember 18-án szembe állott. Soha Erdély

ily szomorú látványra nem virradott: testvér testvér ellen küzdött! Mihály vajdának Barcsai András volt fővezére; Tahy István, ki megelőző napon Enyedet leégette, vezette a 4500 kozákokat és oláhot. Sennyei Pongrácz vezérelte a székelyeket. A csatát a hazafi párt nyerte meg, a székelyeket lekonzolták. És mintha nem lett volna elég az eddigi csapás, következett Básta korszaka. Amit Mihály vajda rablói meghagytak, azt Básta haramiái ölték ki és pusztították el. Feldúltak Enyedet, Fehérvárt, még a Kecsekő csucsára is felmászta s az oda menekülteket a sziklatetőről a mélységbe hányták. A borzasztó szükségéből 1603-ban pestis fejlődött ki; az éhség haramiává tette az embereket, egymást gyilkolták és ették meg; még a sírokat is felásták, mondja Bethlen Farkas históriájában. Így feljegyezve találjuk Borsos Tamás krónikájában is, hogy „Enyed táján egy oláh egy menyecskét ellopott s felmészárolta; maga is azzal élt s másoknak is adta pénzen, kiért azután a mézárósv törvény szerént megölték.“ Székely Mózes támadása és fejedelemség választása által hittek az erdélyiek menekülni; tíz hónap se telt el s Rádul vajda Brassónál tönkre verte seregét s ott hullott Székely Mózes is Erdély legjobbjaiával; akik megmaradtak, azokat Básta hóhér kezébe adta s amint megkezdette iszonyu működését, úgy folytatta. Vármegyénk nemesei közül, kik az 1604. január 25-iki kolozsvári országgyűlésre megjelentek, Boronkai Jánost, Kálmándi Mihályt és Csizsár Györgyöt elfogató s hosszú kínzás után gunyból egy pompás vacsorát rendelve nekik — megfojtatá. Tíz évig tartott tehát e borzasztó helyzet s ebből — igazi csodaképpen — Rudolf egyik leghűbb emberének, a Barbiani tábornok által megtámadott Bocskai Istvánnak gyors fellépése mentette meg a hazát, ki győzelemről győzelemre vezető dícső hajdút, s 1605. február 21-én

fejedelemségre választván, megnyerte a szultán megerősítését és végül 1606. június 23-án megköté a híres bécsi békét, melyben Rudolf lemondott Erdélyről, Bocskait fejedelmül ismerte el, Magyarhonnak teljes vallásbeli egyenlőséget, a nádori méltóság betöltését, a magyar korona visszahozását ígérte meg. Elég fájdalmas volt, hogy Bocskai még ugyanazon év december 29-én meghalt s a fejedelemség Rákóczy Zsigmondra szállott. Utána Báthory Gábor következett, kinek öt évi uralma ismét szomorú napokat hozott Erdélyre. Megöletése után Bethlen Gábor foglalta el 1613. október 21-én a trónt s ő alatta volt Erdély aranykora; sajnós, hogy csak 17 évig tartott, mert, mint Kemény János fejedelem önéletrésében kissé fellengzően olvashatjuk: „hasznó magyar Mátyás királytól fogva és István királyon kívül nem hallottam, nem is remélhetni.“ Ő, aki egy majdnem végleg kimerült, kipusztított országot vett által, midőn meghalt; tele kincstárt és tekintélyt hagyott. Fényes udvarában tudósok, művészek környezék. Fehérvár és Vajdahunyad mutatják építéseit. Magyart nevet nem 42 csatája, hanem az általa Fehérvárt létesített, azután a törvényrendeletével Enyedre áttett főiskola tartja fenn. Áldás emlékére!

Bethlen Gábor nyomdokait, 2 gyöngye utód után, I. Rákóczy György követé, ki 18 évi uralkodása alatt szerencsésen oldá meg feladatait s az 1645 évi decz. hó 16-án megkötött híres „linezi“ békekötéssel Magyarországhoz is biztosítá a protestáns vallást. Ő határozta el, hogy a népiskolákban magyar legyen a tanítási nyelv, mely által nemzeti iskolánk alapját megvetette; az oláhok részére 1648-ban a bibliát oláh nyelven kinyomatta; türelmes és takarékos volt s elégedett országot hagyott hátra.

II. Rákóczy György feltétlenül a legkiválóbb fejedelmek egyike lett volna, ha a lengyel királyi trón elnyerésére

nyezete mind magyar színekben, viseletben pompázott: miadennél magyar címer, magyar lobogó; idegen színek, kétfejű sas nem rontották a hangulatot. „Mindenkítől elhagyatva, egyedül a tek. Rendek hűségéhez, fegyveréhez, az ősi magyar erényhez menekülünk . . .“ hangzott a királynő eső szózata . . .

A királynő trónja meg volt mentve. Az ellenség ámulva és rémülve látta, hogy az a rég elfeledett nemzet, amelyet egykor magyarnak neveztek, nemesek él, hanem birodalmak sorsát is tudja intézni.

Az ősi magyar erény megmutatta, hogy mire képes, ha bizalommal és szeretettel fordulnak hozzá, ha jogait tiszteletben tartják.

Tartott is a bizalom és szeretet, a magyar világ addig, amíg a veszedelem elmúlt. A mikor a békét megkötötték, csak a „Habsburg-Lothringen haznak birodalmáról,“ de Magyarországról, mint önálló államról, seholy semmi szó.

Hanem azért a királynő még sem tudta feledni a jó magyarok hűségét és tetteit. Szeretetét kétségtelenül sok jótékony intézmény tanúsítja; többi között a budapesti egyetem. Mindent elkövetett, hogy a nemzet színe-javát udvarába edesgesse. El is mentek azok s átváltoztak fényes német udvaroncokká; elhagyták nyelvüket, nemzeti viseletüket.

Uj, addig ismeretlen veszedelem fenyegette a magyart: nyelvének és nemzeti jellegének elvesztése. A nép javát, boldogulását minden egyében szívén viselő II. József már meg sem koronáztatá magát. Az egy nyelvű, egységes Ausztria eszméje nem engedte azt. A nép „kalapos király“-nak nevezte. A veszedelmes terv felhírtotta a nemzetet, s már az 1790-iki országgyűlés kimondotta, hogy azon túl az országgyűlésnek, a törvényeknek, a kormányzásnak nyelve a magyar lesz. A magyar szellem újra föllendült társalgásban, irodalomban, viseletben.

Ugyanczen országgyűlésből indult ki az az údvös áramlat, mely az országot gyökeresen át akarta alakítani. Művelt főurak, főpapok és írók léptek fel s hirdették, hogy olyan a mi ősi alkotmányunk, mint valami régi ház, amely fölülről esorog, repedésein hideg bécsi szelek fujnak; ki kell azt javítani, meg kell erősíteni, mert különben kidönti a vihar. Iskolákat kell emelni, utakat építeni, ipart, kereskedelmet teremteni; segíteni kell a jobbágyokon. Ezek s ilyenek erősítik meg az országot, az alkotmány ősi épületét, mert általuk tanulabbá, gazdagabbá és hazaszerebbé lesz a magyar.*

Sajnos, hogy a határozatból nem lehetett

* Varga: Magyarorsz. tört. 820.

valóság. A jó Leopold király meghalt. Utóda azt tartotta, hogy minden úgy van jól, a hogy van; az újításokat ki nem állhatta. A budai „Vérmező“, Martinovics estársainak tragikus vége gyászos tanúságot tett arról, hogy mennyire féltek Bécsben akkor a nemzet megizmosodására vezető újításoktól. Bilincset vetettek a szabad gondolkodásra és a szabad szóra. A császár-királynak „nem okos, hanem engedelmessé alattvalók“ kellettek.

Az országjavítás munkája elmaradt bizonytalan időkre. A roppant vér- és vagyonáldozat, melyet a francia háború követelt, a nemzetet megbénította, megfoztotta ellenálló, cselekvő képességétől. Most már nem törődtek el függetlenségét, hanem egyszerűen nem vették számba. Metternich jól értette mesterségét. A főnemesség idegen volt nyelvben, szokásban, erkölceiben és egészen beleolvadt a császári udvar veszedelmes légkörébe.

Az erkölcsi és szellemi végelgyengülés, a lassu halál sötét örvénye tátongott a nemzet előtt; ennek a századnak első évtizedében ellenség, jóbarát már csak a temetést várta.

Hol volt a szabadsághős, ki ebből a halálos álomból is felrázhatta nemzetét?!

A kard, a fegyver hősei nem jöhettek; azok elfogytak. Más alakban jelent meg a

nem készletli nagyravágyása, mely fényes seregének romlását, Kemény János fővezérének és több főemberének fogásba jutását és azt eredményezé, hogy lemondott fejedelmi méltóságáról, de csak 3 hónapig maradt távol, mert lemondását megbánva, ismét elfoglalta a fejedelemséget. Mindhiába; ellenségévé tette a törököt, mely eddig Erdély barátja volt, most betört és 1658. szeptemberében Fehérvárt felégeté, a templomot, fejedelmi sirholtot összerombolá. Enyedet szept. 10-én néhány ezer tallérig megsarczoló s fejedelemmé Barcsai Ákost tévé, kit Rákóczy lemondaván, harmadszor foglalta el a trónt; végvesztére, mert 1660. május 22-én a fenesi csatában sebet kapván, meghalt. Helyébe ismét Barcsai Ákos s ennek lemondása után Kemény János, Rákóczy György híres hadvezére, Fejérvarmegye főispánja, kiváló tehetségű férfiú lépett a fejedelmi székre, ki a török partfogás helyett a Báthori Zsigmond politikája szerint a magyar királyságot viselő császári oltalmat óhajtotta megszerezni, mit a török megtudva, hatalmas sereget küldött be s ennek nyomása alatt a szebeni országgyűlés Apaffy Mihályt a fejedelmi méltóságba iktatta 1661. nov. 20-án. Kemény János elvesztvén életét a nagyszöllősi csatában, Apaffy Mihály 30 éves uralma kezdődött, mely alatt a német befolyás a török ellenében újra versenyre kelve, tömérdek kellemetlenséget okozott az országnak s tragikus véget vetett Bánfi Dénes és Béli Pál életének. 1687. október 27-én Balázsfalván a lotharingi herceg táborában jött létre a kiegyezés, melyben Teleki Mihály, Apaffy mindenható kancellárja és társai kijelentették, hogy Erdély visszatér Magyarországhoz királyához, úgy azonban, hogy Apaffy fejedelem és fia méltóságukban meghagyatnak. Az ifjú Apaffyt azonban atyja halála után a császár 1696-ban Bécsbe vitette; 1701-ben lemondatták a fejedelemségről s

1713. február 1-én meghalván, sirba vitte az erdélyi nemzeti fejedelemséget.

Erdélyt ez időtől kezdve gubernátorok kormányozták, melyet Rákóczi Ferencnek oly nemes hévvel és igaz lelkesedéssel támasztott felkelése nem bírt megszüntetni. Hiába keltek fel mellette a székelyek, b. Tiege Holdvilág községnél leverte őket 1704. január 28-án, amidőn azt hallá, hogy a Rákóczi-párt Fehérvárt akarja ostrom alá venni, Kolozsvárra menő útjában Nagy-Enyedet 1704. márcz. 15-én virágvasárnapján reggel megtámadta, felégette s felprédálta. Hiába állott Rákóczi hadai élére Pekri Lőrincz, Uzd és Kutyfalva ura, fejérmegyei főispán, a híres kurucz generalis; hiába iktatták be a fejedelemségbe Rákóczit Erdély rendei Maros-Vásárhelyt 1707. márcz. 28-án: Rabutin visszafoglala Erdélyt és Pekrit üldözve, mindenütt annyit pusztított, hogy a pusztán maradt Enyedon a kollégium föld alá rejtett muzeumi és könyvtári ritkaságait is felprédáltatá. 1711. május 26-án megkötött szatmári béke lecsendesíté a kimerült országot és Rákóczi Ferencz Mikos Kelemennel és társaival Rodostóba vonult, hol mint száműzött halt meg.

III. Károly alatt Erdély új szervezetest nyert. Fejérmegyébe b. Mártonffy György püspök lett főispánná kinevezve, majd Fehérvár erődjének átalakítását határozták el Steinville tervei szerint, s végül 1722. február 19-én Szebenben tartott hongyülésen el lett fogadva a „pragmatika sancito“, mely biztosította az osztrák ház leányágának is a trónöröklést. Ez alapon lépett Mária Terézia a trónra, ki Erdélyt nagyfejedelemséggé emelte s elrendelte 1774-ben, hogy ősi vármegyénk Alsó-Fehér és Felső-Fehér név alatt két részre oszthatván, főispánná b. Kemény Simont nevezé ki.

József császár 10 évi uralma elég szomorú emlékezetű vármegyénkire a Hóra-lázadás folytán. A fellázadott nép

felégette Abrudbányát, feldulta Alvinczet, Borbereket, Benedeket s több havasmenti községet, míg végre vármegyénkben, Hunyad- és Zarándmegyében 23 templom és 389 falu feldulása után a zendülés vezetői elfogattak s Fehérvárt kivégeztettek. Hogy mily hatással volt József császár uralma a vármegye rendekre, kitűnik az 1790. évi bőjtmás havának 22-ik és következő napjain Szentpály Elek vicze-ispán elnöklése alatt tartott gyűlése jegyzőkönyvéből, mely szerint nemcsak azt mondta ki, hogy József császár rendelkezései, mint hazai törvényen nem alapulók, félretétessenek, nemcsak lemondatta a kinevezett tisztviselőket s felkérte b. Kemény Farkas adminisztrátort, hogy „további ezen vármegyében téjendő Rendelésétől és kötelességbéli Leveledzéseitől magát megtartoztatni ne terheltessek“, hanem elrendelte, hogy a népszámlálási és urbanialis összeírások, kataszteri felmérések a megyei levéltárból kiadassanak s kimondotta, hogy a német nyelv helyett a magyar nyelv használtassék ugy a bíróságnál, mint a közigazgatásnál. Az 1791. évi emlékezetes reform-országgyűlés igyekezeti a számos sérelmet orvosolni s törvényekkel biztosítani a sértett jogokat.

Elértünk e folyó század elejére s ha röviden csak azt jelzem, hogy 1816-ban befejezett vármegyeházunk termeiben a szabadság, egyenlőség, az anyagi és szellemi fejlődés, a törvény által biztosított jogokhoz való tántorithatlan ragaszkodás vezérszellemé uralkodott; ha felemlitem, hogy vármegyénk leghőbb szószólói közé tartozott a Magyarországgal való Uniónak; ha utalok azokra az élet- és vagyombeli áldozatokra, melyek 1848. és 1849. években vármegyénk ártatlan lakosságát sújták; ha reá mutatok azon nemes honfiai lelkesedésre, mely e vármegye fiainak ezreit szölitá a szabadság zászlói alá; ha emlékezetbe hozom, hogy a sötét abszolutizmus után

nemzet Génusza. A gondolat és szellem hősei kezdtek meg az ébresztést és szabaditást. Kazinczy Ferencz a régi szép magyar nyelvet ragadta ki az idegenjáromból; Kisfaludy Sándor, Virágh Benedek a dicső századok képét tartották a korcs utódok szeme elébe.

Romlásnak indult hajdan erős magyar!
Nem látod, Árpád vére miként fajul?
Nem látod a boszus egeknek
Ostorait nyomorult hazádon?

Zugott végig a hazán Berzsenyi megrázó ódája. Kölcsey, Kisfaludy Károly hangja is bele vegyült a szellemek harczi riadójába. És ki tudta szebben, zengzetesebben énekelni a nagy ősök tetteit, mint Vörösmarty Mihály, a nemzet koszorus költője? Lehet-e szózat, mely jobban megragadná a honfiszívet, mint a „Hazádnak rendületlenül“ . . . ?

Hosszu volna elbeszélni, miként ébredt fel a nemzet hosszu, halálos álmából; nem lehet rövid szavakba foglalni, hogy miként készítette elő Szécsenyi István nagy szelleme, Kossuth Lajos lángelke a nemzeti újjászületés óriási munkáját! miként vonták be a nemzeti jogok élvezetébe az elnyomott nép millióit! miként adtak neki édes hazát a mostoha anya helyett, hogy nem csak egy pár százezer embernek le-

gyen oka lelkesedni a közös édes anyáért, hanem mind annak, aki e földön él! Ismeritek 1848. márczius 15-ikét s a nemzet hőselkü költőjét?! Tudjátok, hogy mi következett azután.

Az újjá született nemzetnek még egy vérkeresztiségen, talán mindannyi között a legdicsőbben, kellett keresztül mennie, hogy meggyőzze a világot, meggyőzze még zsarnokát is nemzeti létének isteni és emberi törvényekkel igazolt jogairól, az emberiség legmagasabb eszméinek ápolására szánt magasztos feladatáról. És még egyszer éreznie kellett a mindent lábbal taposó önkényuralom minden borzalmait, látnia kellett az aradi g.ásznapot, amíg Szécsenyi és Kossuth halhatatlan társa Deák Ferencz megtalálta az utat a nemzetnek és királyának kibékítésére.

Hogy mi történt azóta, azt szóval nehéz elmondani. Talán azt mondhatjuk, hogy megtörtént minden, ami eddig nem történhetett. Megtörtént az, a mire a magyar három évszázad sulyos viharai közt hiába vágyott: van szerető atyja, nemeslelkű jó királyában, jóságos édes anyja, áldott szívű királynéjában. Megtörtént az, amint a nagy Szécsenyi ihletett lélekkel jósolt: „Magyarország nem volt, hanem lesz.“ Az a nagy számadás, melyet ott az ország szívében a

nemzet és felséges jó királya együtt mutat be a világnak, azt a Magyarországot tárja előnkbe, amely „a legnagyobb magyar“ lelkeben élt: szabad, vagyonos nemzet kebelében jog, igazság, egyenlőség, testvériség, nemzeti szellemben képződött európai műveltség; hogy előtte tisztelettel hajoljon meg a külföld is; amint most történik; lássa benne országvilág a szellemnek és nemzeti erkölcsöknek azt a hatalmas tárlházát, melyre a továbbhaladásban a többi évezredek végtelen útjain szüksége van, lássa biztos zálogát annak a dicső elhivatásnak, melyet számára a Gondviselés az emberiség javának előmozdításában kijelelt.

Nos, nemes ifjuság! bejártuk képzeletünk világánál az ezeréves pálya roppant dűllőit; kerestük, és az én lelkem azt sugja, hogy meg is találtuk rajta a megnyugtató feleletet mindazokra a nagy kérdésekre, melyek minden magyar szívet hevesebb dobogásra indítanak; örömtől és nemes büszkeségtől dagadó kebelével mondhatjuk, hogy Árpád nemzete megérdemli a második ezer évet, oda kiált-hatja a világ fülébe:

Ismét magyar lett a magyar,
S a világ végéig az lesz,
Vagy iszonyuan és dicsőn
Mind, mind egy lábíg elvesz!

Nagy-Enyed, 1896. május 9.

az alkotmányos szabadság napja mily áldóan terjeszté ki ragvógó sugarait, ha büszkén mutatok vármegyénk ősi címere zászlójára, mely ott lobogott 1867. június hó 8-án felséges királyunk megkoronázásának örömmünnepe: elérkeztem az új ezredév határához, melynek küszöbén király és nemzet együtt esdekel a Mindenhatóhoz: Isten tartsd meg e hazát!

Oh! ha az ezredév elmult dicsősége, letűnt szenvedése intő példaul szolgálna nemzetünknek! Oh! ha a lelkek egyetértése, a szívek egyező dobbanása lehetetlenné tenne egy új Mohácsot! Oh! ha a szabadság igaz szeretete, párosulva okossággal és bölcs belátással, megsokszorozná erőnket! Oh! ha az együtt lakó népek kölcsönös bizalma, testvéries érzelmé ellent állana a hamis próféták csábításainak: akkor — bízom — Istenben! — kárpótolva lesz a mult minden szenvedése hazánk boldog, dicsőséges jövőjével évezredekén át!

A nemzetiségi sajtóból.

(—) Mult számunkban meglepéssel jeleztük azon tény, hogy ezredéves ünnepélyeinken részt vettek román honfitársaink is, és eltekintve egy néhány beszámíthatatlan pap és tanító visszatartó viselkedésétől, megye-szerte mindenütt, minden községben, minden felekezet templomában ünnepléses módon ülték meg a millenniumot.

És megyebeli honfitársaink részvétele annál elismerésre méltóbb, mert a fékevesztett, túlzó nemzetiségi sajtó mindent elkövetett, hogy a nemzetiségieket az ünnepléstől visszatartsa, megyénkben azonban agitációja hiába való volt: megyebeli nemzetiségi honfitársaink politikai érettségéről, hazafiságáról tesz tanúságot, hogy e nemzetiségi sajtó ellen agitációja dacára is egész megyénkben csak két magáról megfélemlített lelkész igyekezett templomában tüntetni. Hogy e két, magát lelképásztornak nevező egyén is inspirációját honnan vette, rájövünk, ha a „Tribuna“ egyik vezércikkét elolvassuk.

E lap egyik számának vezércikke ugyanis a kiadott püspök-levelekről szólva, és azokat bírálva azt mondja:

„Püspökeink bizonyára szívesen vennék, ha híveik pásztorleveleiknek ez alkalommal nem engedelmessé válnának, örvendőnek, ha május hó 10. és 17-én pásztorleveleik ellenére templomaink üresen maradnának és a papok, kik még is engedelmessé válnának e körleveleknek, magukat a kérdéses alkalommal négy üres fal között találnák.“

Elég merész a „Tribuna“ az egész püspöki kart kétszínűséggel vádolni, de hát ez már hazmodorához tartozik és a tisztességtelen fegyverek használata nála már megszokott dolog; ugy látszik azonban, maga sem bizik teljesen az állítása hatásában, mert ezek után, ugyancsak e cikkben, határozott felhívást intéz olvasóihoz, kérvén őket, hogy fenti határnapokon tartózkodjanak a templomba meneteltől.

Teszi ezt pedig a következőképp:

„Ez ugyan a mi véleményünk a püspökök érteletéről, de ennek dacára kiadott körleveleikkel szemben nem tehetjük, hogy ezek hatását ellen ne őrizzük és ki ne fejezzük rosszalásunkat különösen azért, mert az egyesek karaktere nehezen kiismerhető. Azért ezen bárminő intencziót is magában foglaló pásztorlevelekkel szemben most min-

den jó román jelszava: „Üresek legyenek a templomok május 10. és 17-én.“

Ez utóbbi felhívást pedig ökölnyi betűkkel, vastag nyomással hozza a „Tribuna“ vezércikkének végén.

Ha tehát a mi megyénkben is két templomban az ájtatos hívók az Isten-tisztelet végét be nem várva a templomból távoztak és a szónokló papok hivatkoztak az üres egyházra, hogy az inspirációt honnan vették, látjuk, de ennek dacára azt hisszük, ha a „Tribuna“ ezen felhívásának hatását vizsgálja, aligha fog dicsekedhetni alsóféhérvármegyei győzelmével, mert ha 180 községből kettőben történt ily sajnálatos excessus, az a Tribunának csak kudarcza lehet és bizonyítéka annak, hogy e megyében már nagyon is jól ismerik a „Tribunát“ és tudják is kellően méltatni.

Magunk részéről is a „Tribuna“ cikkéről csak is azért emlékeztünk meg, hogy ujjal is bemutatassuk olvasóinknak, hogy „elnyomott“ honfitársaink rólunk mily hangon írhatnak és minő felhívást bocsáthatnak ki olvasóikhoz.

Ha Európa bármely civilizált országában a nyugaton nemzeti ünnep alkalmából ilyen vagy ehhez hasonló felhívás látna nyomtatott papíron napvilágot, bizonyára a cikk szerzője 24 óra alatt vagy a börtönben, vagy az őrtük házában ülne, nálunk pedig a legféltetlenebbül agítálnak ellenünk sérthetetlenül, örült ideáikat ezerszeresen reprodukálhatják, és mégis ők panaszkodnak elnyomtatásról!

Valóban csak is egy oly lovagiasan gondolkozó, a szabadságot mindenek felett tisztelő országban és nemzet körében, mint a magyar, történhetnek a sajtónak ily elfajulásai és jelenhetnek meg ehhez hasonló felháborító cikkek.

A polgári olvasó-egylet majálisa.

(*) A polgári olvasó-egylet piros pünkösöd második napján beigazolta, hogy nemesak életképes, de hosszú életre is számíthat. Olyan anyagilag és erkölcsileg sikerült majális rendezett e napon a sétatéren, mely létjogosultságát kétségtelenné tette s mely megmutatta, hogy az egylet a társadalomnak rokonszenvét bírja.

És intelműl is szolgált valamire ezen majális, intelműl olyas valamire, mi rég motoszkál a megye, a város intézőinek, tényezőinek fejében és csak álszemérmén, némi hiúságon és egy kis makacsságon mulik, hogy még nem vált testté!

Ime, végig nézve, egy kis szemlét tartva ezen sikerült mulatságon, mily békés egyetértésben, mily fejedelmű jó kedélyben láttuk együtt az Enyeden fennálló két kaszinó tagjait, és az az egyszerű rendezői jelvény majdnem egyenlő számban diszitette mindkét kaszinó tagjainak mellét.

Hát vajjon nem férdnek mi meg békés egyetértésben egy kaszinó fedele alatt, mikor itt olyan jól megtértünk, vajjon nem tölthetnők el azon pár szórakozásra szánt órát együtt, s vajjon nem tudnánk-e társadalmi, szellemi, kulturális téren több eredményt felmutatni, ha kis városunk intelligenciája nem két külön cím alatt és nem külön valva igyekezne eleget tenni a fentieknek? És vajjon nem most volna-e legfőbb ideje megoldani ezen rég vajdó kérdés, mikor, hála az égnek, most már semmi társadalmi kérdés nem zavarja szeretett kis városunk békejét, egyetértését!

Minő virágzó egyesületet lehetne létre-

hozni, ha a két kaszinó egyesülne, mi persze csak úgy volna lehetséges, ha mindenik engedne valamit negyvennyolcztól!

Tegyük félre az álszemérmét, küzdjük le a hiúságot, el a makacssággal, keressünk egy közös, mindnyájunkat felölölő címet, p. o. „Nagyenyedi olvasó-egylet“, és egyesüljünk; szervezzünk egy erős, virágzó egyesületet, mert bizony, ismerjük be, kis város vagyunk arra, hogy két olvasó-egyletet tartsunk fenn virágzó állapotban.

Ha ez sikerülne, — és a vágy sokak kebelében meg van — maradandóbb emléket állítanának maguknak az azt keresztül vívők, mint azok, kik a jelenleg fennálló két kaszinó külön-külön fentartásának nehéz munkájában buzgólkodnak!

* * *

No de lássuk a majalist. A kellemes tavaszi időben, ünnep is lévén, már a délutáni órákban nagy közönség hullámozott a sétatéren, a zöm azonban csak az esteli órákban érkezett, de akkor oly tömegesen és egymás után, hogy a 8 órakor megnyitott csárdást már egy egész bali közönség ropta és végezetével a csinosan feldiszitett fedett táncz helyiség egy óriási virágkosár képét nyújtotta, telítve kinyílt, felig nyílt és bimbóban levő szebbnél-szebb, élő virágokkal.

Az első négyeshez már 60 pár sorakozott, megfeltek a szabadban és a nagy terem egyik végében felterített asztalok és fesztelen kedélyesség árasztotta szét jétevé melegét a nagy társaságra, mely éjfélt utánig egész tömegében együtt maradt és egy nagy része csak a hajnal pirkadásával vált meg a mulatságtól.

A jelenlevő szépek névsorát ez alkalommal mellőzzük, mert annyian voltak, hogy lapunk szűk tere mindnyája közlését meg nem engedti, annyira udvariatlanok pedig nem vagyunk, hogy kivételeket tegyünk. Annyit konstatálunk, hogy az intelligencia és derek polgárságunk színe-java jelen volt a mulatságon, melyet a főispán és alispán is megjelenésével tisztelt meg, mely 100 forintot felül jövedelmezett az egyesület könyvtára javára s melynek élető elemi, létrehozói a százas bizottság élén Kovács Gyula és Reinbold Olivér társelnökök, Hollós István titkár voltak.

A nagy keresletnek örvendő, izletes ételket és italokat Kún József jőnevű cukrász polgártársunk szolgáltatta.

Millennium.

A balázsfalvi járáshoz tartozó községek is méltóan ünnepelték meg a millenniumot. Így különösen kivált

Monora

község millenniumi ünnepélye. E községben különös említést érdemel a százok hazafiságának és velünk együttérzésének igaz nyilvánulása. Derek szászaink gyönyörűen feldiszitett iskolájukra már 9-én reggel tűzték ki a magyar nemzeti színű zászlót, az összes tankötelesek pedig — mintegy százan — saját zenekaruk indulói közt vonultak az iskolába és tanítóik vezetésével mellett szép hazafias dalokat énekeltek. Majd Keszter Sámuel segédlelkész mondott a nagyszámú hallgatóság előtt emelkedett tartalmu beszédet a magyarok bejövételéről a jelenkorig, történetűen ecsetelvén a multat.

10-én Klein Mihály lelkész a szó szoros értelmében zsufolt templomban tartott alkalmi beszédet és gyönyörű imát, melynek végeztével az iskolát diszitett szép nemzeti

színü zászlót a templomban az oltár mellett helyezték el.

Szász-Csanádon

szintén az ev. lutheránusok ünnepelték meg fényesen az ezredévet. A luth. lelkész lendületes beszédben sorolta fel a haza jeleseit és meleg rokonszenvvel ecsetelte az ezer évben előfordult küzdelmek és örömek nagyságát, az egyházi zenekar pedig hazafias dalokat adott elő.

Buzás-Boesárdon

az ev. ref. templomban volt az ünnepélyek fénypontja, hol a ref. lelkész beszédben a király és haza iránti hű ragaszkodásra buzdította a hallgatóságot. Istentiszteletek tartottak a többi felekezetek templomaiban is.

Sorostély és Cs.-Holdvilág

községekben ugyancsak szász polgártársaink ünnepeltek díszesen. Mindkét községben nemzeti színű lobogók alatt vonultak százsaink templomaikba, hol derék hazafias lelkészek tartottak alkalmi, szép beszédeket és mondottak imákat a haza boldogulására.

Abrudbánya.

A nyugati havasok aljában, távol a magyarság zömétől, idegen ajku s minden magyar nemzeti ünnepség iránt ellenszenvvel viseltető hazánkfiai között, Abrudbányán is ünnepet ült a magyar. Ezredéves küzdelmes lételének örömmünepét ülte, kegyelettel emlékeztetve meg nagyjairól. Az ünnepségeket az állami iskola nyitotta meg. Folyó hó 9-én reggeli 8 órakor az iskola növendékei, mintegy 260-an, tanítóik vezetése mellett nemzeti színű lobogók alatt teljes ünnepi díszben a róm. kath. templomba vonultak. Gyönyörű látványt nyújtott az a párosával haladó növendéksereg, melynek egy része még az iskola folyosójáról lépett ki, míg a másika a róm. kath. templom bejáratánál volt.

A leányok (szám szerint 150 körül) valamennyien fehérben, magyar mellényvel, széles nemzeti színű övszalag, s mellükön szalagsokros éremmel.

A templom zsufolásig megtelt. Ritkán látott még ez imaház ennyi hallgatót egy tömegben! Dr. Lukács Antal róm. kath. plébános tartotta a hálaadó Isteni tiszteletet, melynek végeztével, egy a gyermeki értelmet túl nem haladó, hazaszeretetre serkentő, aranygondolatokat tartalmazó gyönyörű beszéd kíséretében az iskola részére vásárolt emlékszólót szentelte fel.

A zászló fölszentelés után, erőt és lelkesedést merítve a beszédből, újra sorakozván, párosával vonultak az állami iskolának fenyező ágak és lobogókkal gazdagon ékesített udvarára, hol a szereplő egyéniségek részére külön álló díszes emelvény volt felállítva.

Ez emelvény előtt foglaltak helyet a növendékek. Közvetlen utánok a szülők és városi polgárok vendégserege, kiktől tömött népesedett be az isk. udvara.

Az ünnepélyt a növendékek által szabatosan előadott „Himnusz“ elhangzása után iskolánk fardhatatlan, buzgó gondnoksági elnöke és a tanítóknak igazi tanácsadója, valódi önzetlen barátja, magvas és emelkedett beszéddel nyitotta meg.

Nincs toll, mely hiven ecsetelhetné azt a jelenetet, melyben ez az érdemekben megőszült, tapasztalatokban gazdag férfiú azzal a jóságos, rokonszenves arccal a pódiumra lépett s meghatóttan, könyvelt szemekkel szólott a növendékek, valamint az ünnepségből részt kívánó közönséghez.

Nemes lelkének sugalata érzéskeltő hangokat adott ajakára, melyek a szívek mélyéig hatottak. Beszédét, égre emelt szemekkel, imával zárta be, kérve-kérve a magyarok Istenét, hogy: hazája, — dicsőségesen uralkodó alkotmányos királya, — nemzetétől továbbra se vonja meg menyeyi áldását.

Erre kezdetét vette a miniszteri tervezet szerint a növendékek szereplése. Számszerint 22 (leány és fiú) egyenlő arányban. A szavaltok és kiválóbb uralkodóink, nagyjaink történetének elbeszélései kitűnően sikerültek. Reményen felülne lehet mevezni azt a bátorsággal párosult szabatos előadást, melyet a növendékek csaknem kivétel nélkül tanusítottak. Azért a fáradságért, mely mellett e siker eléretett, méltó elismerés illeti áll. iskolánk tanítói karát.

A fáradság sulya, mint rendesen, ugy most is Szilágyi Etelka tanítónőre nehezedett, ki nem lankadó szorgalommal igyekezett leány-növendékeit kifogástalanul előkészíteni. Segítség nélkül, az összes leányosztályok nőmunkájával levén elfoglalva, sok munkát adott az előkészítés.

Gyengélkedett s gyengélkedése daczára szabad idejét is feláldozta az ünnepély sikeréért. A buzgalommal egyesített szorgalom a nyilvánosság előtt is köszönetet érdemel.

A szavaltok, történeti elbeszélések között Molnár Béla ig.-tanító olvasott föl a „Honfoglalás és a magyar nemzet ezeréves életéről.“

Zsigmond Ferencz tanító pedig a magyar nemzet legkiválóbb alakjairól emlékezett meg. A bevezetés ügyesen volt megszerkesztve. Nyelvezetével leszállott a gyermek felfogási képességéhez, kedélyéhez s azért még is szép hasonlatokkal tarkította. A magyar nemzet történeti alakjainak csoportját egy szép virágokkal font koszorúhoz hasonlította, melynek egyes virágjait a miniszteri tervezetben foglalt előírástól eltérőleg bővebben kidomborítva ismertette. Mielőtt ismertetéséhez fogott volna, kérdést intéz növendékeihez: El tudnák-e képzelni, milyen lehet az az irás, melyben „Klió“ az összes népek történetét s azok között a magyar nemzetét viszontagságai, örömei- és dicsőségeivel együtt tárgyalja?

Előadja, hogy az egy nagy könyv, melynek számtalan lapja van, s azokon temérdek irás. E könyv némely lapján aranybetűk ragyognak, másikon gyászolt sötétlik; némelyikén a dicsőség babérai zöldelnek, másika meg üres.

Felhívja a gyermekek figyelmét a lapozgatásra, melyből ő röviden egyes aranybetűkkel írott emlékeket fog felidézni.

Ezzel kiváló uralkodóink s a kimagaslóbb férfiak felsorolásához fogott. Életrajzuknak, történetüknek bő ismertetését nyújtotta. Elismerést érdemel a kiváló gonddal összeállított felolvasás.

Az ünnepély tartama alatt Zsigmond Ferencz a leányok, Kádár János a fiakkal három szólamu hazafias dalokat énekeltettek a legnagyobb praecizitással. Az a rövid idő, mely az ünnepi alkalomra szánt énekek betanítására volt szentelhető, bámulatos sikert aratott. Meglátszott rajta a tanítók lelkesedésének fáradságos munkája.

Hol a tanítói keblekben a lelkesedés szent tüze él, ott a siker nem maradhat el. Az ünnepélyt a „Szózat“ eléneklése zárta be. A közönség állva hallgatta. Sokat közülök éneklésre ösztönözött a lelkesültség.

A „Szózat“ után Mózes Mihály unitárius

lelkész, gondnoksági tag lépett az emelvényre s berekesztéssel egy lélekemelő, fennkölt szellemű szónoklatot tartott.

Aki ismeri Mózes ur szónoki tehetségét, elképzelheti, minő hatást kelthetett azzal egy a növendéksereg, mint a hallgató közönség kebelében. Az az érzés, melylyel az ezredévben nemzetünket ért viszályok és csapásokat ecsetelte, nemcsak a szónok, hanem az összes hallgatóság szemébe könyvet rezegtetett.

A mult feletti fájdalomkönyvek összefolytak ez alkalommal az örömkönyvekkel, melyeket a Gondviselés a magyar nemzet részére fennállásának ezredik évében engedett megjelenni.

A szónok beszédében buzdítást intézett a tanítókhöz, kiknek sok tekintetben hatalmukban áll a jövő nemzedéket úgy nevelni, hogy egy új ezredév megünneplésének alapja biztosítottassék. A hazaszeretetet kötötte lelkükre, kérve őket, hogy ezt mint fő dolgot tekintsék az ártatlan gyermeki lélekbe csepegtetni.

Beszédét a király és haza éltetésével fejezte be, mit a közönség apraja-nagyja hoszszasan visszhangzott.

Ezzel a lélekemelő iskolai ünnepély véget ért. Mindenki egy elfeledhetlen emlékekkel távozott, melyről unokákról-unokákra fog szállani a regé s fogja a magyar szívből hazája és felkent apostoli királya iránti szeretetet és rendithetetlen hűséget éleszteni mindaddig, míg egy magyar szív dobogni fog.

Végezetül nem hagyhatom említés nélkül, hogy folyó hó 17-én d. e. templomozás után 11—12-ig a g. kath. iskola is tartott némi ünnepélyfélétt, amennyiben a gr. kath. lelkész, mint ig. tanító, tartózkodást feltüntetve rövid beszédet intézett a növendékekhez, lelkökre kötvén a hazájuk iránti ragaszkodást, szeretetet.

Egy pár szavalt is volt. Egy román és egy magyar nyelven. Szabatos, jó magyarsággal lett elszavalva: „Szilágyi Erzsébet“, melynek betanításáért dicséret illeti az eléggé jó hazafi Muntján Kornél tanítót.

Az ünnepély „Szálljon áldás rád az égből“ című, román szövegű dallal végződött, melynek első sora így hangzik: „Dómne tine si protege, patria si pre imparatu.“

Mennyivel magaszosabb és dicsőbb lesz rájuk nézve, ha isk. ünnepélyükkel csatlakoztak volna az áll. iskolához, mint tették ezt a g. keletiek egy 3000 lelken felül számoló aranyosszéki tekintélyes községben, hol a lakosságnak 1/3-ánál sokkal több a román. Mondhatnók, fele.

Nem lehet érteni azt a részvétlenséget, melylyel idegenajku hazánkfiai viseltetnek a magyar nemzet és annak ünnepségei iránt.

Vajha bekövetkeznék már az idő, hogy e testvéreinknek fogadott idegenajku hazánkfiai megértenék, hogy: „A nagy világon e kívül nincsen számodra hely, áldjon vagy verjen sors keze, itt élned, halnod kell!“ s a fajgyűlölet helyett szeretetet csepegtetnének az apró nemzedék keblébe, melynek erejénél fogva minden ajku és hitfelekezethez tartozó hazánkfia bánatban és örömben egyaránt osztozkodnák.

Akkor lenne még igazán erős e haza szent földjének bástyája, boldog az uralkodója, ha teljesen megelégedett, egymás iránt szeretettel viseltető nép honol benne.

Értsük meg egymást! Legyünk igazi honfitársak, testvérek, hogy a jövő ezredév ünnepét több szeretettel ülhessek meg utódaink! Ugy legyen!

Bendeguz.

Vegyes hírek.

— **Kinevezés.** A vallásügyi miniszter az abrudbányai állami iskolához tanítónőnek Gárt Irén okl. tanítónőt nevezte ki.

— **Eljegyzés.** E hó 23-án tartotta Genesi Arnold m. kir. csendőrhadnagy ünnepélyes eljegyzését Vincze Mirával, Vincze Dániel n. enyedi főiskolai tanár és Dimbovics Károly kedves leányával. Szilágyi Farkas ev. ref. lelkész szép alkalmi beszéde után cserélte ki az ifjú jegyespár a jegygyűrűket, melyek őket egymásnak lekötötték. E meghatározó esemény után fogadta a jegyespár és az örömszülők a nagy számmal megjelent jóbarátok s vendégek meleg szeretnekívánatait. Az ünnepélyt befejező gazdag és díszes vacsorán egymást érték, régi jó magyar szokás szerint, a lelkes pohárköszöntések a boldog jegyes párra, az örömszülőkre, a többi mindkét oldali családtagokra s a jelenlevő vendégekre. Az ünnepélyen a kolozsvári kerületi csendőrpáncsnokság, valamint a helybeli állomás és a honvéd-zászlóalj számos tisztje vett részt. A társaság jóval éjjel után egy élvezetes est kellemes emlékével vett búcsút a vendégszerető derék családtól.

— **Esküvő.** Imreh József, a balázsfalvi járás fiatal és munkás szolgabírája, e hó 25-én tartotta esküvőjét Bedő Irmával, Bedő Sámuel m.-forrói földbirtokos kedves és szép leányával. Állandó boldogságot kívánunk az új párnak.

— **Házasság.** Felvinczi Sándor nagyenyedi fiatal iparos e hó 25-én vezette az anyakönyvvezető elé Besenyei Lujzát, Besenyei Mihály nagyenyedi lakos leányát.

— **Ipartestület.** Tudva levő dolog, hogy a nagyenyedi ipartestület első alakuló közgyűlése alkalmából megválasztott tisztikar és előjárósági tagok választása iránt felebezés adatván be az illetékes hatósághoz, a választás megsemmisített s új választás kitűzésére lettek utasítva az iparosok. A választási közgyűlés határnapja e hó 23-ára tűzve ki, egyhangulag elnöknek Lázár Károly választott meg; szavazattöbbséggel lettek megválasztva: számvéveőknek Balla István, Király Béla és Dán József. Előjárósági tagok lettek: Tökés Imre, Mátyás Lajos, Jakab Károly, Richárd Mihály, Jancsó József, Spangenberg Gyula, Telegdi Árpád, Csizsar József, Máthé István, Folbert Tamás, Halász József, Mátyás Sándor, Kovács Sándor, Spaller Ferencz, Székely K. János, Polonyi Domokos, Bauer Antal, Inceze István.

— **Öngyilkosság.** Iyész Károly cipészsegéd e hó 26-án reggel a nagyenyedi határon föbe lőtte magát s szörnyet halt. Hogy mi vitte ez alig 16 éves ifjut e lépésre, ismeretlen.

— **A diódi Lueger.** A nagy antisemitáról köztudomásu, hogy előtte vörös posztó minden, ami magyar és minden jelvény, mely a magyarokra emlékeztet. Ezen mi nem segíthetünk, legfőleg nem vesszük számba ezt a szertelen és minden lehető alkalommal megnyilatkozó gyűlölködést. De ha ilyesmi egy magyar kenyeret evő, magyar közigazgatási hivatalt elfoglaló emberben nyilvánkozik meg, talán mégis számba kell vennünk, talán mégis módunkban, tehetségünkben, kötelességünkben áll megtorlással élni. Diódon történt, a millenári napokban. A falu érdemes (?) bírja, tehát első embere, a község háza előtt állongalt többet magával, mikor arra haladott egy ártatlan leányzó, ki azon merességet engedte meg magának,

hogy keblére egy nemzetiszínű csokrot tűzött. Szemet szurt ez a bírónak és azon kijelentéssel, hogy utálja nézni ezt a színt, reáparancsolt a lányra, hogy vegye le, s miután az nem volt hajlandó engedelmessé válni a gyalázatos parancsnak, egyik társának megrendelte, hogy vágja le; az illető készséggel tett eleget a bírói parancsnak és a nemzeti színű csokor a következő pillanatban összetaposva a földön hevert! A derék (?) bíró természetesen oláh, amint hogy oláhok voltak társai is. Reméljük, nem fog késni a megtorlás és a bírói pálcza nem fog hosszasan ilyen ember kezében maradni, mire különben e helyen is felhívjuk a járási főszolgabíró figyelmét.

— **Meghívó** az ezredéves országos kiállítás VI. (Mezőgazdaság) és VII. (Erdészet és vadászat) csoportjaiban alakítandó bírálóbizottság tagjainak választására. Az ezredéves országos kiállítás VI. és VII. csoportjainak tisztelt kiállításait van szerencsém f. évi június hó 6-án (szombaton) a mezőgazdasági csarnok mellett levő jury-pavillon tanácstermében tartandó juryválasztó gyűlésre tisztelettel meghívni és pedig a VI. csoportban: a) Csoport az 1. alcsoport (Talajnevek, trágyaszerek, meteorologia, földmágnesség és időjelzés) a 2. alcsoport (Mezőgazdasági üzleti berendezés, a mezőgazdaságok ismeretése. Gyűjteményes kiállítások) a 3. alcsoport (Kenyértermények, hüvelyesek, takarmánynövények) és a 17. alcsoport (Geologia) tisztelt kiállításait hét jurytag megválasztása céljából reggel 9 órára. b) Csoport a 4. alcsoport (Kereskedelmi-, gyógy-, és rostos növények), az 5. alcsoport (Dohány) és 7. alcsoport (Kertészet) kiállításait hat jurytag megválasztása céljából reggel 9¹/₂ órára. c) Csoport a 9. alcsoport (Állati termékek), a 10. alcsoport (Méhészet), a 12. alcsoport (Selyemtenyésztés), a 13. alcsoport (Tejgazdaság: termékek) és 14. alcsoport (Állategészségügy) tisztelt kiállításait hat jurytag megválasztása céljából reggel 10 órára. d) Csoport a 11. alcsoport (Halászat), a 16. alcsoport (Üdülő telepek és turista-ügy) és a 18. alcsoport (Vízépítéset, vízrendészet, folyam-szabályozás és talajjavítás) tisztelt kiállításait hat jurytag megválasztása céljából délelőtt 10¹/₂ órára. e) Csoport a 8. alcsoport (Szőlészet és borászat) tisztelt kiállításait husz jurytag megválasztása céljából délelőtt 11 órára. Végül a VII. csoport (Erdészet és vadászat) tisztelt kiállításait nyolcz jurytag megválasztása céljából délelőtt 11¹/₂ órára. Ezen gyűléseken a kiállítók személyesen vesznek részt, vagy írásbeli meghatalmazás alapján más kiállítók által képviseltetik magukat. Egy és ugyanazon csoport választó gyűlésében minden egyes választó saját szavazatán kívül képviselőlet alapján még 2 szavazatot gyakorolhat. Saját szavazattal nem bíró meghatalmazottak megbízás alapján hasonló képen 2 szavazatot gyakorolhatnak. Budapest, 1896. május 20-án. K r i s t i n k o v i c h E d e, ministeri osztálytanácsos, a földmívelésügyi m. kir. ministerium kiállítás irodájának igazgatója.

— **„Az ezeréves Magyarország és a millenniumi kiállítás“** című diszmű 9. füzeté Horvátországot tárgyalja. 16 remek kivitelű művészi reprodukcióban mutatja be Horvátország nevezetesebb vidékeit, építkezéseit, műemlékeit és népviseletét. Hogy ez ország mily gazdag természeti kincsekben, és hogy ezt még mily kevesen ösmerik, azt e füzetből látjuk és valóban a mű igazgatósága kitünő szolgálatot tett, midőn ennek megismertetésére egy külön füzetet adott

közre. Mondhatjuk, hogy ritkán találunk meg az idegen folyóiratok képei között ily finom kivitelű művészi illusztrációkat, ily tökéletes izléssel összeválogatott képeket. Egyik legszebb képe a Plitvicza-patak vizesése, mely 78 méter magasból tör le a mélybe, fenséges amulatra készítetve a szemlélőt, továbbá a fiúmei Tersato vár, melynek erkélyeiről tündéri látvány nyílik a fiúmei öbölre. A füzet többi képei a következők: Zágráb, a m. kir. államvasutak új pályaudvara, a zágrábi színház, a Jelacic-tér, a felsőváros és a köztemető, Zágráb környéke, a plitviczai tavak, Varasd, a varasdi Ferencz-József-tér, horvát népviselet, horvát iparcsarnok, művészeti pavillon, ivócsarnok és erdészeti pavillon. Kapható minden budapesti és vidéki könyvkereskedésben; megrendelhető a kiadóhivatalban Budapest, Teréz-körút 38. felemelet (Kunosi Vilmos és fia műintézetben). „Az ezer éves Magyarország és a millenniumi kiállítás“ egyes füzetének ára 40 kr, tehát az egész, 12 füzetből álló diszmű csak 4 ft 80 krba kerül.

Apróságok.

Részegen.

— Te, Pista! látok valamit, amit még sohse láttam.

— Mit?

— Az ingatlanok forgalmát.

Uj meghatározás.

— Mama, mi a klasszikus zene? — kérdezi a leány az anyjától.

— Hát nem tudod ezt? Klasszikus az a zene, amelynek okvetlenül tetszeni kell, akár tetszik, akár nem.

Az nem baj.

Látogató jön a tébolydába, az igazgató körülvezeti a kórtermekben.

— Mondja csak direktor ur, — kérdezi a látogató, — nem történt még az meg, hogy mint tébolyodottat hoztak ide valakit, aki teljesen egészséges volt?

— Igen, de az nem baj; egy hét alatt épp úgy megbolondulnak, mint a többiek.

A lóversenyen.

A társaságban s az adósságszínálás terén egyaránt ismert X. báró leesett lováról. Egyik barátja a kaszinóban érdeklődéssel tudakozódik utána.

— X. báró igen veszélyesen sérült meg az esésnél?

— Nem. Az ég megtartotta őt hitelezőinek.

A kutyakiállítás.

— Jó házi kutya ez?

— Nem.

— Jó vadászbé talán?

— Nem.

— Hű állat?

— Nem.

— Tud valami különös dolgokat?

— Nem.

— De hát akkor mire való, az istenért?

— Semmire. Csak épp díjakat szokott nyerni a kiállítás.

A nagymama haja.

Egy ur meglátogat egy nagymamát, aki-nek gazdag fűrtjei csodálatra ragadják.

Lilike, a hét éves unoka, fültanuja lévén e jelenetnek, megszólal:

— Könnyű a nagymamának. Neki sohasem kell a hajával aludni.

C s a r n o k .

A k a r o m ! . . . *

-- Románéz. --

Mogorván ül a képteremben
A vén nemes, a vár ura;
Körötte szolgák néma csendben
És lánya, — a tavasz maga.

„Tizenhat éves vagy, lányom,
Tied a vár és mindenem,
És úr leszel, — én úgy kívánom —
Mert nincs fiam, ki az legyen.“

„Csak szót fogadni tudtál eddig,
Parancsodhoz szokjon most szavad,
S parancsod ha nem teljesítik,
Jaj néked . . . hitvány szolgahad!“

„Ha eddig úgy mondtad, hogy: kérek!
Ézentul úgy mondd: akarom!“
És széteszölnek a cselédek,
S megy ő is, a szép hajadon.

Bogárszemű apródja várja,
Bús arca olyan halovány,
Körül övedzi fürtje árja . . .
Szolgálni hívja fel a lány.

És ráncz vonul szép homlokára,
Szemében ül a hatalom,
És szól — s a mellett toppant lába — :
„Csókolj meg engem! . . . akarom!“

Erdély uniója.

Közeledik ötvenedik évfordulója annak a napnak, amelyen háromszáz évnél tovább tartó szakadás után Erdély Magyarországgal ismét egyesült. Ebből az alkalomból Kolozsvár város törvényhatósága Roskovic Ignáczzal megfesteti az utolsó erdélyi országgyűlés ama jelenetét, amidőn az uniót kimondták.

Erdély Magyarországtól akkor szakadt el, amidőn Magyarország a Habsburg dinasztia jogára alá került, amidőn Magyarországon megkezdődött a török hódítás. Buda eleste és Erdély különválása körülbelül egy időpontra esik. Amikor ez történt, Erdély külön állam-élete politikai szükség volt; a magyar faj másfél századon át onnan védekezett két hatalmas, idegen invázió: a török és a német ellen. A török hódítást győzedelmes útjában Erdély fejedelmei állították meg opportunus politikájukkal és ugyancsak Erdély fejedelmei hadakoztak szakadatlanul másfél századon keresztül a nemzet alkotmányáért és a vallás-szabadságért. A nagy Pázmány Péter, holott nem volt protestáns és megtántoríthatatlanul ragaszkodott a Habsburg dinasztiahoz: Erdélyt a magyar faj és alkotmány palládiumának tartotta. A mult század folyamán azonban sorsa radikális átváltozáson ment keresztül. 1690-ben a fejedelemség valójában megszűnt, amidőn „a felséges ausztriai ház protekciója“ alá adta magát. Ezzel Magyarország külön vált két része csak egy uralom alá került; de nem egyesült. Erdély külön tartomány maradt; a Lipót-féle diplomát a szabadság magna carta-jának nézte, holott az „alig egyéb teljesítetlen ígéretek ünnepiesen hitlevelébe foglalt lajstrománál.“ Ez a korszak is, ami alatt Erdély lassanként kivetkőzik alkotmányából, amikor „kevesebb politikai joggal él, mint Magyarország, holott alkotmánylevele többet biztosított; amikor országgyűlése Petitions-Landtag-gá süllyedt“, szintén másfél századig tartott. Alkotmányáért cserébe megkapta Mária Teréziától 1765. november 2-án a

* Mutatvány I. Virágh Béla legközelebb megjelent „Románézok“ című kötetéből.

nagyfejedelemség címet. E kitérítés megokolásában olvassuk, hogy „Erdély, bár nevezetes messze kiterjedésével más országokat jóval fölülmul, mégis alsóbb czime tekintetéből utánok tétetik: holott valóban fénylőbb sorsra és valamely különös szabadságra — prerogativa — volna méltó.“ Ez a diplomáciai sallang érthető nyelvre átfordítva azt teszi, hogy Erdély, az uralkodó czimében nagyfejedelemség, előbbre került és különös szabadságot kapott új címet: fejedelmi süveget arany koronával és külön heroldot az ország czimerével. A XVIII. századot Kemény Dénes báró, aki csaknem két évtizeden át izgatott az unió mellett, a tanulság századának mondja, amidőn Erdély, a külön állam, „csak tinta- és papirosfogyasztásban haladt előre, minden egyében hátramaradt; amidőn alkotmányos jogait azoknak papirosán és külmázán kívül odaveszté.“ Aki csak nagyjából bár ismeri Erdély viszonyait a mult században és a jelen század első felében, nem fogja tulcsótétnek tartani azt a képet, amit a harminczes években róla az aggódó hazafiság rajzolt. Kemény Dénes írja, amidőn az unió mellett izgat: „Nem, mi nem vagyunk ország semmi tekintetben, hanem országosdít játszó tartományocskák; és pedig nem Magyarország tartománya, amitől annyira fájni látszanak némelyek, hanem az ausztriai tartományok gyarmata. Im, ezek normája szerint alakult országgyűlésünk Petitions-Landtaggá, melynek többségét nem választás, sőt nem is születés, hanem a kormány kinevezése alkotja, melyet — ha tetszik — negyedszázadban egyszer hívnak össze, melynek nem csak adóhatározásra és számonkérésre joga nincs, — hanem kívánatai is — régiek és újak — meg nem hallgattatnak, annál is kevésbé engedtetik törvényhozási joggal élnie, s ha csakugyan engedtetik, még rosszabb: mert az ár nem kevesebb érte, mint a kormány által már elszedett nemzeti jogokról való örökös lemondás.“

Valójában ilyen forma volt Erdély közelete 1848-ig. Külön ország, nagyfejedelemség, alkotmányos állam, de csak külsőségekben. Jogait elkozzozzák, vagy szép szerével, a törvényesség látszatáért, lemondatták azokról. Ami kevés megmarad, azzal sem élhet; nincs rá mód és alkalom. Országgyűléseit csak ritkán, önkényesen hívják össze; sérelmeivel, szükségeivel akkor sem foglalkozhatik; mert a tanácskozások tárgyát a kormány — Bécsben székelő erdélyi kancellária — határozza meg. Törvények helyett rendeletekkel kormányozzák. A kormányzás organumai: a dikasteriumok — főkormányzók és kincstár — csak a központi kormánynak felelősek; hatalmaskodásaikban, zsarolásaikban támaszkodhatnak a katonaságra. Az országgyűlés összes jogait kimeríti abban, hogy halás köszönetet szavaz a koronának atyai gondosságáért és idegen, jobbára német bürokratákat, megkatonatiszteket honfusit.

Ez a politika, ez a kormányzás szülte meg az unió eszméjét még a mult században, II. József kormánya alatt. Ez az idea is, mint anuyi más reform, amely azóta megvalósult, az 1791-iki országgyűlésen bukkant föl. II. Lipót Rall altábornagyot az 1791-iki országgyűlésre kir. biztosnak kinevezvén, aki ilyes alkalmakkor a korona képét viselte, tudósítja „a legszigorubb bizalmasággal“ a következőről: „Egész határozottsággal tudom, hogy az erdélyi rendek közül

némelyek azzal a gondolattal foglalatoskodnak, hogy Erdély nagyfejedelemsége Magyarországgal egyesíttessék. Miután én ezt az egyesítést több tekintet miatt soha megengedhetem, meg aztán nem is akarom, ön kellő módon, kéz alatt minden segéd-eszközzel hasson oda, hogy a rendek ilyen javaslattal föl se lépjenek, vagy ha szándékoznak is nyíltan föllépni ilyesmivel, attól önként elálljanak.“ Nem tudjuk, hogy Rall báró miként végezte bizalmas tisztét, kéz alatt minő segéd-eszközökkel dolgozott. A tény az, hogy az országgyűlésen mégis fölmerült az unió eszméje; mert a hozott törvények hatodik cikkelye minden különösebb ok és alkalom hijján hangsúlyozza Erdélynek összeköttetését Magyarországgal és cikkelybe szedi, hogy „Erdély országát a felséges ausztriai ház a kötések és törvények erejénél fogva, mint a magyarországi szent koronához tartozót, Magyarországgal együtt ugyanazzal az egy uralkodási és követekezési joggal bírja. Ettől kezdve az unió eszméje kétszerre több időn át alszik, mint Rip van Winkle. A francia forradalom és Napoleon imperiálizmusa alatt csak egy pár nagyon rövid országgyűlést tartottak sürgős hadi segítségért. Szinte negyven esztendőn keresztül Magyarországon, Erdélyben egyaránt minden reformkérdés szendereg. Az idők sem igen kedveztek, az ivadék sem igen érdeklődött irántuk. A francia császárság leveretésére következett a népek leigázása, a szent szövetség abszolutizmusa. Magyarország szinte egy évtizeddel korábban ocsudott dermedtségéből Erdélynél. Ott már a huszas évek derekán, 1825-ben, a pozsonyi országgyűlésen megindult az az áramlat, amely a modern Magyarországot teremtette meg. Erdély még tíz évig várt országgyűlésre. Huszonhárom évi szünet után, mialatt sokan el is felejtették, hogy mi az a diéta, összeült Kolozsvárt az 1834 évi, emlékezetes országgyűlés. A király képét Estei Ferdinand kir. herczeg viselte, egy „hideg, megfontolt ur, aki föladatát kissé katonásan fogta föl.“ Az erdélyi reformpárt nagy szónokai, akik az uniót kivívták: Wesselényi Miklós, Kemény Dénes, Szász Károly, Wéér Farkas, akikkel az aulikusok közül csak Jósika Sámuel báró mérkőzhetett, ekkor tűntek föl először. Nem nagy alkotások teszik emlékezetessé ezt az országgyűlést, hanem az a körülmény, hogy Erdély ekkor lépett a reformok útjára, amelyen aztán igen válságos körülmények között is kitartott egész 1848-ig. Az új hang, az új szellem annyira nem tetszett a koronának és a kormánynak, hogy az országgyűlést magyarul mondva hazakergették. Amidőn az utolsó ülésre a követek összeültek, az utczákon katonaság — egy oláh ezred volt föllállítva. Az utóbbi országgyűlések sem igen valósíthattak meg több reformot. A kormány hajthatatlan volt, nem engedményekre, de repressáliákra gondolt. 1834-től 1847-ig, tizenhárom évi kemény tusa összes vívmánya az, hogy a magyar nyelv hivatalos használatát törvénybe iktatták. Minden más nemzeti óhajtást, ami a törvényhozásban szóba került, a kormány me-reven visszautasított.

(Vége következik.)

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Czirner és Lingner.

Czirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Ényeden.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt

35 krig méterenkint — japáni, chinai stb. — a legújabb mintázattal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes HENNEBERG-selymet 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, esikos, kockázott, mintázott damasztot stb. (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázattal stb.) a megrendelt áru postabér és vammentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küld: **HENNEBERG G.** (es. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó Magyar nyelven írt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

Sz. 1224—896. tkv.

Árverési hirdetés.

Az abrudbányai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Corches Juon bucsumi lakos végrehajthatónak Bredean George lui Stefan Bredean George I. Stefan jogutóda Tomus Alexandru és társai végrehajtást szenvedők elleni 235 frt tőke, ennek 1891. december 27-től járó 6% kamatai, 99 frt 70 kr költség, továbbá 50 frt tőke, ennek 1895. január 1-től járó 6% kamatai, 65 frt 10 kr költség és járuléki behajtása végett az abrudbányai kir. járásbírószág területéhez tartozó Bucsom község 118 számú telekjegyzőkönyvben foglalt A + 2 rendszám 622, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639 hr. sz., 4. r. sz. 632 hr. sz. alatti ingatlan és tartozékai Bucsom községben a községházánál megtartandó nyilvános árverésen **1896. évi július hó 24-ik napján d. e. 10 órakor** 649, 190 frt kikiáltási ár 10% -ának bányapénz gyanánt bírói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett a kikiáltási áron alól is el fognak adatni.

Abrudbányai kir. telekkönyvi hatóság
1896. évi április hó 30-án.

Zanathi Gábor,
kir. bíró.

726 1-1

Goldberger Samu

sütő-üzletében Nagy-Enyeden naponta **friss fehér kenyér** és **vajas sütemény** kapható.

Ugyanitt

egy tanuló

azonnal felvétetik.

725 1-1

Sz. 1975—1896.

Pályázati hirdetés.

Alsófehérvármegye marosujvári járásában a maroscsücsi körorvosi állás megüresedvén, erre pályázat nyitattik.

A körorvosi székhely **Magyar-Bükkös**, melyhez a nagylaki, maroscsücsi, csekelaki, magyarbükkösi és kutyfalvai körjegyzőséghez tartozó 20 község van csatolva.

A körorvos javadalmazása áll: a községek pénztárából aránylagosan fizetendő évi 500 frt fizetés és 150 forint utazási átalányból; a fizetést Magyar-Bükkös község pénztára, mint gyűjtőpénztár, teljesíti havi előleges részletekben.

Felhívtnak a pályázni óhajtok, hogy a kellően felszerelt folyamodványait **folyó május hó 30-ig** délelőtt 11 óráig, a **Maros-Ujvárt** megtartandó választás határnapjáig, e hivatalhoz nyújtsák be.

A marosujvári járás szolgabírói hivataltól.

Maros-Ujvárt, 1896. évi május 14.

Jovian Miklós,
h. fősz.-bíró.

715 3-3

Egy hold kaszálható 3 éves luczernás egy évre **haszonbérbe kiadó.**
Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Alsófehérvármegye főispánjától.

399—896. sz.

Pályázati hirdetés.

A vezetésemre bizott vármegye kisenyedi szolgabírói járasa területére eső megyei utbiztosi állás megürülvén, annak betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

Az állomás székhelye Pókafalva, javadalmazása 360 frt o. é.-ben, és ezenkívül a teendők helyes ellátásáért 167 frt 47 kr utazási átalány

Felhívom mindazokat, kik ezen állás elnyeréséért folyamodni szándékoznak, hogy az életkorukat, egészségi állapotukat, erkölcsi magaviseletüket, tanulásukat, esetleg eddigi szolgálatukat és alkalmaztatásukat igazoló bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat hozzám **folyó évi június hó 25-éig** nyújtsák be.

Nagy-Enyeden, 1896. május 19-én.

Zeyk Dániel,
főispán.

718 2-2

Schicht-téle szín-szappan

Törvényszéki belajstromozott
védjegy:

Igen jól van szárítva,
kitűnően tisztító,
igen takarékos a használatban,
kezesség mellett tiszta és ártalmatlan a fehérműt és kéznek, egyáltalában a legjobb, ami a szín-szappanból van.

Senki sem bánja meg a kísérletet.

Kapható Nagy-Enyeden: Ifj. Lázár Károlynál.

701 6-20

Az Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság**Maros-Vásárhelyt**

1896. július hó 1-én kezdi meg üzleti működését.

Előjegyzéseket és bejelentéseket jelzálog és más kölcsönökre azonban már addig is elfogad

az igazgatóság.

708 5-6